

בס"ד, עש"ק לסדר "עפר הבית", תזו"מ, תשפ"ו

"מעלת הנעל"

וגם הוא יכול להיתקל במכשולים ואינו חס על חייו ולפיכך חלילה הוא שנוא אצל הבורא (מר וקציעה או"ח צ"א²) ומפורש ברמ"א (או"ח ב'ו) "ולא ילך יחף" !

ואילו היה מדובר בשבת, שמא הוא חושש שמא יכנס לו עפר במנעליו וחלילה יבוא ליד הוצאה (נגיד ומצה עמ' כג. אמנם ביחוד"ד ח"ה כ"ג כתב שאין לחשוש לכך) וכמנהג גדולי צרפת שהולכים יחף בשבת (ד"מ ש"א³) - אבל היום יום חול, ולא היה לו נעים לשאול שמא חבירו "עושה תשובה על עוונותיו... וכן עשה דוד המלך ע"ה 'הולך יחף' (משנ"ב שם).

חבירו 'קרא את מחשבותיו' והסביר לו, שהוא אמנם יצרן נעליים, אבל מהלך יחף כדי להרגיש "מחובר לטבע" !

הוא התפרץ: "להתחבר לאדמה ? והלא היא "טמאה מקללת אלוקים שאמר לה ארורה האדמה בעבורך... כמנודין לשמים... המונע מנעלים מרגליו" (רוח חיים, פאלג'י אבעה"ז קנט. ד"ה "ואם" וכ"כ בא"א בוטשאטש תרי"ד)⁴. ולפי שיטת השו"ע ברכת "שעשה לי כל צרכי" שניתקנה על נעילת הנעליים (אגרא דפרקא אות ד"ש: זה שמברכין על מנעלים שעשה לי כל צרכי, כי זהו כל צרכי, לחפץ בברכה ולהפסיק הקללה) נחשבת אצלך ברכה לבטלה (שו"ע מ"ו- א', ח', והרמ"א חולק) !

היחפן בעל מפעל הנעלים, הוציא זוג נעליים מתיקו, נעל אותם באומרו אקיים עתה: "מנעי רגלך מיחף" כפשוטו, ואזכה גם למדרשו: "מנעי עצמך מן החטא כדי שלא יבא רגלך לידי יחוף" (יומא עז.). !

מולו הגיע חבירו שלא ראהו מזה זמן רב, ולמרבת הפליאה הוא ראה אותו הולך יחף ללא נעלים לרגליו והוא התחלחל. בעודם מתקרבים זה לזה חלפו בראשו כמה מחשבות:

✚ שמא מצבו הכלכלי כה קשה שאינו מסוגל לקנות נעליים לעצמו ואינו יכול לקיים: "אמר רב יהודה לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו" (שבת קכט).

✚ אולי יש לפסול אותו לעדות - שהרי כתב רש"י (שם): "שאינן לך ביזוי מן המהלך יחף בשוק", ובזוויים פסולים לעדות! ?!

✚ אולי הוא שרוי באבילות ואסור בנעילת הסנדל ? ושמא הוא 'מנודה' שאסור בנעילת הסנדל (שו"ע יו"ד שלי"ד ב') ואז אסור לשבת בארבע אמותיו ולא לשבת לשתות עימו קפה (שו"ע, שם), אולם תגלחתו הוכיחה עליו שאינו מנודה (שמנודה אסור בתספורת - שו"ע שם), ומדוע הוא הולך ללא נעליים - וזה עצמו הופך אותו להיות 'מנודה לשמים' (פסחים ק"ג:)

הם נפגשו בשמחה וחבירו היחפן סיפר לו שבי"ה מצבו הכלכלי מצויין והוא בעל מפעל נעליים מצליח.

הוא תמה ואם כן מדוע הוא מתהלך כ'מנודה' ללא נעליים ? והלא אין אנו ב'ארצות ערב' שדרך לילך יחפין (משנ"ב ב' ס"ק י"ד).

וגם המהלך ללא מנעלים מנודה לשמים (כנ"ל), שהקב"ה ברא כל צרכי האדם והוא ממעט כבוד הבורא בעולם, שמראה שחלילה הקב"ה לא ממלא צרכי בני אדם (עין אליהו פסחים קי"ג, ושם בהפנייתו לגמי שבת קנב).

שהרי "גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין אבניה ומתגלגלין על עפרה, וכן הוא אומר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו" רמב"ם פרק ה' ממלכים הלכה י' ויש מקום לומר שאין חשש בא"י עיין יבי"א או"ח ח ס"ה ה' אות ד' ע"פ החסד לאברהם ואמנם ספק אם נאמר גם בזמנה"ז. ושמא לכך היה חנוך תופר מנעלים.

¹ עיין רמב"ם עדות יא, ה' ובעדות איש ח"ב עמ' תצ"ז והאם תלוי בהרגל המקומות.

² אבל בתפילה יש מעלה להיות יחף - דרך הכנעה. ³ אמנם בכלבו ס"י לא כתב שלא לצאת בשבת בלי מנעלים וכלי טלית וכלי גלימה - שכן יזכור ששבת היום ולגבי גירסת הארחות חיים ההפוכה, שיטת היב"א ח"ט פ"ב יד שהיא טעות.

⁴ משא"כ על אדמת קודש כמקדש (רוח חיים שם) ובסנה או ביו"כ שמתקדשת אף האדמה - אגרא דפרקא ד"ש. אמנם יל"ע

[בחר בתאריך]